RÅDETS GEMENSAMMA ÅTGÄRD

av den 17 december 1999

om att inrätta Europeiska unionens samarbetsprogram för icke-spridning och nedrustning i Ryska federationen

(1999/878/GUSP)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR BESLUTAT OM DENNA GEMENSAMMA ÅTGÄRD

med beaktande av Europeiska unionens gemensamma strategi avseende Ryssland [1] som antogs av Europeiska rådet den 4 juni 1999 och i vilken bland annat Europeiska unionens åtagande anges när det gäller att främja nedrustning och hindra spridning av massförstörelsevapen, stödja vapenkontroll och genomförande av befintliga avtal samt skärpa exportkontrollen,

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel 14 jämförd med artikel 23.2 i detta, och

av följande skäl:

1. Avtalet om partnerskap och samarbete mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Ryska federationen, å andra sidan [2] främjar bl.a. en ökad samsyn i internationella frågor av ömsesidigt intresse och ökar på så sätt säkerheten och stabiliteten.

2. Europeiska unionen är beredd att främja samarbetsverksamhet för riskminskning samt en säker och riskfri avveckling av ryska resurser för massförstörelsevapen.

3. Sådan verksamhet kommer att genomföras jämsides med Europeiska gemenskapens åtgärder och medlemsstaternas bilaterala åtgärder.

4. All sådan verksamhet bör samordnas i största möjliga utsträckning så att onödigt dubbelarbete undviks.

5. Europeiska unionens verksamhet kan även vidtas i samarbete med andra länder.

6. Kommissionen har gett sitt samtycke till att anförtros vissa uppgifter som är nödvändiga för genomförandet av denna gemensamma åtgärd.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Europeiska unionens samarbetsprogram för icke-spridning och nedrustning i Ryska federationen (nedan kallat programmet) inrättas härmed.

2. Programmets mål är att stödja Ryska federationens insatser för vapenkontroll och nedrustning och att i detta syfte

— samarbeta med Ryska federationen i dess strävan efter en säker, trygg och miljövänlig avveckling och/eller omställning av infrastruktur och utrustning för massförstörelsevapen,

— tillhandahålla en rättslig och operativ ram för Europeiska unionens ökade roll i samband med samarbetsåtgärder för riskminskning i Ryska federationen genom projektinriktat samarbete,

— vid behov främja samordning av program och projekt på detta område på gemenskaps- och medlemsstatsnivå samt på internationell nivå.

Artikel 2

1. Programmet skall i en första fas bidra till

— en pilotanläggning för förstöring av kemiska vapen i Gorny, Saratovregionen, Ryssland,

— en rad studier och experimentella studier om transport, lagring och bortskaffande av plutonium.

En fullständig beskrivning av ovannämnda verksamhet ges i bilagorna I och II.

2. Framtida projekt som skall finansieras genom programmet (på det biologiska, kemiska och nukleära området) skall fastställas av rådet på rekommendation av en medlemsstat och/eller kommissionen.

Artikel 3

1. Rådet skall, under programtiden och om inte annat följer av artikel 5, anförtro kommissionen uppgiften att utarbeta de projekt som skall godkännas samt övervakningen av att de genomförs på rätt sätt. Kommissionen skall, under ordförandeskapets ledning och biträdd av rådets generalsekreterare/höge representant för GUSP, regelbundet och vid behov rapportera till rådet.

2. Kommissionen skall biträdas av en expertgrupp. Antalet medlemmar i gruppen och den sakkunskap som krävs av dem samt en definition av deras uppgifter anges i mandatet i bilaga III. Kommissionen skall vid behov upprätta en insatsgrupp i Moskva för att

— agera i nära samordning med personal som arbetar med gemenskapsfinansierade projekt,

— i förekommande fall utföra genomförbarhetsstudier,

[1] EGT L 157, 24.6.1999, s. 1.
[2] EGT L 327, 28.11.1997, s. 3.

— etablera kontakt med de lokala myndigheterna och med företrädarna för andra bidragande länder,
— förhandla med de lokala myndigheterna om de arrangemang som behövs för att genomföra programmet,
— övervaka de utgifter som finansieras med medel som anslagits för genomförandet av programmet,
— bistå medlemsstaterna vid fastställandet och genomförandet av bilaterala projekt.

Artikel 4

1. Det finansiella referensbeloppet för att täcka kostnaderna i samband med inrättandet av programmet skall uppgå till
— 8 900 000 euro för åren 1999 och 2000.

2. De utgifter som finansieras med de belopp som fastställs i punkt 1 skall förvaltas i enlighet med Europeiska gemenskapens förfaranden och regler som tillämpas på budgeten.

3. Europeiska unionen skall finansiera infrastruktur och löpande utgifter för programmet.

4. Rådet noterar att kommissionen har för avsikt att inrikta sin insats på att förverkliga målen och prioriteringarna i denna gemensamma åtgärd, vid behov genom lämpliga gemenskapsåtgärder.

5. Rådet och kommissionen skall säkerställa en lämplig samordning mellan programmet, gemenskapens bistånd och det bilaterala bistånd som medlemsstaterna lämnar.

6. Denna gemensamma åtgärd skall bli föremål för bilateralt samråd med Ryssland och andra partner inom ramen för möten inom den befintliga politiska dialogen.

Artikel 5

1. Rådet skall årligen se över de åtgärder som vidtas enligt detta program och skall fatta de beslut som behövs för att programmet fortsätter efter den 31 december 2001. Vid denna översyn skall också en bedömning göras av Rysslands förmåga att absorbera och utnyttja ett ökat bistånd.

2. Oberoende utvärderingar och revision skall genomföras med regelbundna mellanrum, beroende på framstegen.

3. Rådet får avbryta programmet om Ryska federationen inte
— samarbetar fullt ut vid genomförandet av programmet,
— tillåter Europeiska unionen att övervaka och/eller regelbundet genomföra externa utvärderingar och extern revision i detta syfte.

Artikel 6

Denna gemensamma åtgärd träder i kraft samma dag som den antas.

Den skall upphöra att gälla samma dag som Europeiska unionens gemensamma strategi för Ryssland upphör om inte rådet bestämmer något annat i enlighet med artikel 5.1 i denna gemensamma åtgärd.

Artikel 7

Denna gemensamma åtgärd skall offentliggöras i Officiella tidningen.

Utfärdad i Bryssel den 17 december 1999.

På rådets vägnar
K. HEMILÄ
Ordförande

BILAGA I

EU:s OCH RYSSLANDS PROJEKT FÖR FÖRSTÖRING AV KEMISKA VAPEN I GORNY

1. **Bakgrund**

Inom ramen för genomförandet av konventionen om kemiska vapen är Ryska federationen skyldig att uppföra en pilotanläggning för förstöring av kemiska vapen i Gorny.

Anläggningen i Gorny (Saratovregionen) är en av de sju anläggningar i Ryska federationen som är avsedda för förstöring av kemiska vapen. Det planeras att 225 ton lewisit, 690 ton yperit och 210 ton lewisit-yperit-blandning skall behandlas (förstöras eller återvinnas) i Gorny-anläggningen. Detta motsvarar ungefär 2,9 % av de totala lager som Ryssland skall förstöra enligt konventionen om kemiska vapen.

I konventionen om kemiska vapen fastställs att kemiska vapen skall vara totalt avskaffade senast 2007. Med tanke på de finansiella och ekonomiska problem som Ryska federationen ställs inför är emellertid denna uppgift mycket komplicerad och det krävs med all säkerhet utökat internationellt stöd om åtagandena enligt konventionen skall kunna uppfyllas.

Anläggningen omfattar en förstörings- och avgiftningsenhet för avgiftning och återvinning av specifika blandningar. Det finns utvecklad teknik för förstöring av lewisit genom hydrolys och elektrolys vilket ger slutprodukten arsin som därefter kan användas för industriella ändamål. Det krävs ytterligare forskning för att lösa en del tekniska problem i samband med förstöring av yperit och yperit-lewisit-blandningar.

Enligt rysk lag måste den sociala infrastrukturen i anknytning till projektet byggas upp innan själva förstöringsanläggningen uppförs. Denna lag har följts i fråga om Gorny-projektet. Stor uppmärksamhet har ägnats åt förtroendeskapande åtgärder, däribland upprättandet av ett system för miljökontroll, och andra projekt för att göra förstöringsanläggningen socialt godtagbar i samhället. Dessa åtgärder omfattar bland annat vattenrening för anläggningen och byn, luftrening, bostäder för officerare, soldater och arbetare, samt läkare och lärare. Delegationer från Kambarka har besökt Gorny-anläggningen. I synnerhet åtgärderna för att göra anläggningen socialt godtagbar anses som normgivande och har bidragit till en positivare inställning hos allmänheten i Kambarka.

Det internationella samfundet bistår Ryssland i dess strävan att genomföra konventionen om kemiska vapen. I Gorny genomförs särskilt ett gemensamt ryskt-tyskt projekt för förstöring av kemiska vapen som sedan 1993 stöder uppförandet av förstöringsanläggningen. Samma produktionsprinciper som i Gorny kommer att användas i Kambarka-anläggningen där samma typer av vapen lagras och där samma lagringsmetoder tillämpas. Gorny-anläggningen spelar därför en betydelsefull roll som katalysator för förstöring av kemiska vapen i de övriga anläggningar som har valts ut för detta ändamål. 6 400 ton kemiska vapen kommer att förstöras i Kambarka. Hittills har Tyskland bidragit med 48,5 miljoner DM till teknik, material och specialutrustning. Stödet tillhandahålls på grundval av årliga anslag från den tyska federala budgeten.

Ryska federationen övertar finansieringen av infrastruktur, uppförande och leveranser. 1999 var det ryska bidraget till projektet för första gången avsevärt större än det tyska bidraget. De totala budgetmedlen för förstöring av kemiska vapen anslogs 1999 till Gorny-projektet.

2. **Lägesrapport och tidsplan för färdigställande av Gorny-anläggningen**

Tyskland utvärderade och dokumenterade framstegen i augusti 1999. Rapporten är mycket positiv. Uppförandet fortskrider snabbt. ”Tidpunkten utan återvändo” hade uppenbarligen passerats. Förstöringsanläggningen för lewisit förväntas vara färdig i slutet av 2000 och förstöringsanläggningen för yperit och lewisit-yperit-blandningar förväntas vara färdig i slutet av 2001.

För närvarande har redan 50–60 % av utrustningen levererats och lagrats vid Gorny-anläggningen. När den kan installeras beror på när de relevanta byggnaderna blir färdiga. Uppförandet har färdigställts till ungefär 90 %.

Enligt Tysklands bedömning krävs ytterligare finansiering i storleksordningen 15 miljoner euro för inköp av utrustning under de två kommande åren. Den ryska delegationen klargjorde att Ryska federationen kommer att fullt ut uppfylla sitt åtagande i fråga om förstöring av kemiska vapen. Ett snabbt tillhandahållande av utländskt bistånd kan påskynda processen och frigöra medel för de återstående sex anläggningar där motsvarande verksamhet förbereds.

Det förefaller realistiskt att förstöringen av kemiska vapen skall kunna inledas i Gorny i april 2001 (i stället för 1999 som angavs i den ursprungliga huvudplanen). Enligt ryska uppgifter beror detta på den försenade ratificeringen av konventionen om kemiska medel och bristande budgetmedel.

Ett europeiskt projekt kommer att vara mycket välkommet för de ryska myndigheterna så att de kan ta itu med de särskilda trånga sektorer som uppstått vid slutförandet av anläggningen och göra den klar för drift.

3. **Komponenter i EU:s och Rysslands projekt för förstöring av kemiska vapen i Gorny**

Kommissionen var värd för ett ad hoc-expertmöte den 19 november i Bryssel 1999. De ryska och tyska experterna och projektcheferna enades om tre projektkomponenter vars genomförande och finansiering skall prioriteras så att projektet på ett smidigt sätt kan fullföljas enligt tidsplanen. Följande projektkomponenter fastställdes och rangordnades efter prioriteringsgrad:

EU:s och Rysslands projekt 1999 för förstöring av kemiska vapen i Gorny

Komponent	Projektrubrik	Uppskattad kostnad (i miljoner euro)
Komponent 1	Slutlig montering och teknisk installation av utrustning, dragning av ledningar (inklusive rör, elsystem, kanalisering osv.) och teknik i samband med detta	upp till 1,65
Komponent 2	Inköp av filterlådor för luftrening i samband med den kemiska förstöringsprocessen	upp till 2,9
Komponent 3	Specialutrustning för tömning av tekniska transportkontainrar från lagring till förstöringsanläggning	upp till 1,25

Närmare beskrivning:

Komponent 1: De viktigaste delarna av utrustningen finns tillgängliga. Uppförandet av byggnaderna (”byggnad 1/1”) har kommit långt. Särskild sakkunskap krävs för den slutliga installationen och monteringen av utrustning och ledningar i samband med detta. Kontrakt för kontrollen av arbetet skall tilldelas ett europeiskt monteringsföretag. Det europeiska monteringsföretaget skall ingå underleverantörskontrakt med ryska företag för genomförandet.

Komponent 2: Filterlådor skall installeras i syfte att minska förorening av luften genom biprodukter som frigörs vid förstörings- och återvinningsprocessen. Lådorna innehåller kolfilter och specialutrustning för att fylla/tömma filterna på kol.

Komponent 3: Med tanke på de stora riskerna i samband med transport av kemiska massförstörelsevapen krävs särskild utrustning för transporten från de tillfälliga lagren till förstöringsanläggningen.

Upphandling: Anbudsförfarandet för komponenterna 2 och 3 skall ske enligt EU-lagstiftningen om upphandling. På grund av de teknologiska och tekniska specifikationerna för den utrustning som redan har levererats till förstöringsanläggningen skall avtal avseende komponent 1 ingås genom direkt överenskommelse med det företag som har tillverkat och levererat den utrustning som skall installeras. Det slutgiltiga beslutet om finansieringen av de tre komponenterna skall fattas med beaktande av om tillräckliga ekonomiska medel finns tillgängliga inom ramen för den gemensamma åtgärden.

Projektförvaltning: För att säkerställa att EU:s och Rysslands projekt för förstöring av kemiska vapen i Gorny är förenligt med och kompletterar Rysslands och Tysklands huvudprojekt skall förvaltningen av EU:s och Rysslands projekt anförtros den tyska projektförvaltaren (Auswärtiges Amt i samarbete med Bundesamt für Wehrtechnik und Beschaffung) i nära samarbete med försvarsministeriet i Ryska federationen som kommer att vara anläggningens statliga kund. Ett nära samråd med och en regelbunden rapportering till chefen för avdelningen för politik- och projektsamordning, som utses enligt den gemensamma åtgärden, skall säkerställas. Den senare skall delta i alla bilaterala möten och samråd i samband med EU:s och Rysslands projekt.

BILAGA II

INSATS FRÅN EU OCH RYSSLAND I SAMBAND MED KÄRNVAPEN

1. **Bakgrund**

En korrekt hantering av det vapenplutonium som har frigjorts i samband med nedrustningen är av avgörande betydelse för att icke-spridningsmålet skall uppnås.

Europeiska kommissionen inledde 1993 diskussioner med Minatom i Ryssland (ägare av plutoniumet när det frisläppts av försvarsministeriet) vilka förstärktes genom slutsatserna om plutoniumhantering från G8-NPEG-mötet i Paris i oktober 1996, i syfte att analysera olika sätt att använda plutonium som reaktorbränsle. Olika studieprojekt finansierades, huvudsakligen genom Internationella vetenskapliga och tekniska centrumet. En samordningsmekanism inrättades genom en kontaktgrupp med experter i vilken ingår berörda ryska organisationer, västliga samarbetspartner och företrädare för andra viktiga internationella program med Ryssland i denna fråga (F-D-Ryska federationen (RF)-, US-RF- och Japan (J)-RF-program).

Tack vare denna samordningsverksamhet kan gemenskapen föreslå en rad specifika studier och experimentella studier som uppenbart kan stödja Ryssland att i rätt tid fortsätta att förvalta plutonium som härrör från vapen.

2. **Studier och experimentella studier**

2.1. *Utarbetande av en detaljerad handlingsplan på kort sikt för förvaltning av plutonium*

Enligt den politiska dagordningen (förhandlingar mellan USA och Ryssland samt diskussionerna på G8-NPEG-nivå) anses 2008 vara det år då den kommersiella driften kan inledas i anläggningar som använder tidigare vapenplutonium som bränsle.

Det framgår av en gemensam workshop mellan kommissionen och Minatom i slutet av oktober 1999 att olika delhandlingsplaner har utarbetats av olika organisationer inom olika program men att det finns ett klart behov av att sammanställa dessa för att göra projekten enhetliga och för att fylla luckorna så att en fullständigt integrerad, uttömmande och godkänd (av alla berörda parter) handlingsplan upprättas. En sådan plan måste omfatta licensaspekter och därför måste de som driver anläggningarna (som kommer att ha ansvar för att använda plutonium i sina reaktorer) och säkerhetsmyndigheterna (som kommer att ha ansvar för att ge tillstånd till användning av plutonium som bränsle) att medverka som huvudaktörer.

Studien stöder att de utvalda ryska organisationerna (i enlighet med deras andel av licensansvaret) skall utarbeta en sådan integrerad handlingsplan. EU-specialister som har expertkunskaper när det gäller konstruktion, licenser och drift i samband med plutonium som reaktorbränsle skall tilldelas för att arbeta med de ryska samarbetsparterna.

Detta kan leda till en integrerad, detaljerad och godkänd handlingsplan. En sådan plan skall därefter erkännas på internationell nivå, bland annat på G8-nivå och främja att den politiska dagordningen genomförs i god tid.

Varaktighet: 9 månader. Budget: upp till 500 000 euro.

2.2. *Stöd till bestämda ryska organisationer att bygga upp den utrustning och den sakkunskap som krävs för licens för förvaltning av plutonium på kort sikt i Ryssland.*

Det finns ingen anledning att vänta till dess att handlingsplanen är färdig med att inleda en del specifika studier och experimentella studier som specialisterna redan idag anser vara av yttersta vikt för att den politiska dagordningen skall kunna genomföras i tid. Bland dem kan följande två ingå:

— Stöd till den ryska sidan (Minatom, IPPE, Kurchatov-institutet) att konstruera en viktig experimentanläggning (som inte finns idag) för att bedöma användningen av plutonium som bränsle för VVER-reaktorer och styrka beräkningskoderna.

Varaktighet: 1,5 år. Budget: upp till 1 miljon euro.

— Stöd till den ryska sidan (Minatom, RIAR) för strålningsexperiment i befintliga forskningsreaktorer. Detta kan visa sig var särskilt viktigt för att stödja den första provmonteringen vid Balakovo-reaktorerna.

Varaktighet: 1 år. Budget: upp till 300 000 euro.

2.3. *Studie av sätt och metoder för transport och tillfällig lagring av vapenplutonium.*

Studien skall huvudsakligen analysera den tekniska genomförbarheten av transport och lagring i befintliga och/eller nya för ändamålet byggda anläggningar. De ekonomiska aspekterna (kostnader) och icke-spridningsaspekterna (risk för spridning och säkerhetskrav) skall analyseras ingående. Detta skall leda till rekommendationer om de effektivaste och säkraste sätten för transport och tillfällig lagring av plutonium.

Varaktighet: 1 år. Budget: upp till 200 000 euro.

2.4. *Förvaltning av plutonium på medellång sikt.*

GT MHR- reaktorn (Gas Turbine Modular Helium Temperature Reactor) är en avancerad utveckling som bygger på utprovad teknik. Möjligheten att driva den utan uran (endast med plutonium) gör den ytterst effektiv som plutoniumförbrännare. Dessutom har den inbyggda säkerhetsegenskaper och hög effekt (50 %) för elektricitets- och värmeproduktion.

Det planeras att en sådan reaktor skall byggas i Tomsk för att ersätta de militärreaktorer som fortfarande producerar vapenplutonium och som inte kan stängas av eftersom de också producerar värme för lokalsamhället. Ett internationellt konsortium bestående av industrier från EU, Ryssland, USA och Japan har bildats för att stödja utvecklingen och demonstrationen av nyckelteknik, bland annat på bränslekonstruktionssidan.

En särskild analys bör utföras för att fastställa vilka särskilda konstruktionsegenskaper för bränsle och reaktorer som krävs för att få så hög effekt som möjligt från förbränning av plutonium. Detta bör leda till att en handlingsplan utarbetas för att fastställa de framtida prioriteringarna för ytterligare projekt och för att stödja beslut om större investeringar för den framtida utvecklingen.

Varaktighet: 1 år. Budget: upp till 300 000 euro.

BILAGA III

Mandat för en expertenhet enligt Europeiska unionens samarbetsprogram för icke-spridning och nedrustning i Ryska federationen

Kommissionen har fått i uppdrag att, enligt Europeiska unionens samarbetsprogram för icke-spridning och nedrustning i Ryska federationen och under programtiden, inrätta en expertenhet som skall omfatta en avdelning för politik- och projektsamordning vid kommissionen i Bryssel och en projektbiståndsgrupp baserad i Moskva som skall rapportera till avdelningen för politik- och projektsamordning i Bryssel.

Enhetens experter skall utses och utnämnas av kommissionen. Beslutet skall fattas i nära samarbete med medlemsstaterna och rådets generalsekreterare/den höge representanten, på grundval av arbetsbeskrivningar och urvalskriterier som skall utarbetas av kommissionen.

Följande expertkvalifikationer krävs:

Avdelningen för politik- och projektsamordning i Bryssel kommer att utgöras av fyra EU-experter, däribland avdelningschefen som skall få administrativt stöd av en sekreterare. Den Moskvabaserade projektbiståndsgruppen skall omfatta en EU-expert och en lokalanställd rysk teknisk expert.

Avdelningschefen skall ha det övergripande ansvaret för genomförandet av den gemensamma åtgärden. Han skall upprätthålla nära förbindelser med EU:s ordförandeskap, medlemsstaterna och rådets generalsekreterare/den höge representanten, enligt närmare bestämmelser som skall fastställas.

Uppgifterna som har att göra med politik- och projektsamordning och -utveckling omfattar bland annat följande:

— Stödja samordning av biståndsprojekt och därmed sammanhängande politik på gemenskaps- och medlemsstatsnivå.

— Vara kontaktpunkt för internationella initiativ, med hjälp av kommissionens gemensamma forskningscentrum.

— Upprätta en databas över projekt som finansieras av Europeiska unionen och medlemsstaterna.

— Upprätta och förvalta en databas över EU-experter, indelad i politikområden.

— Upprätta ett nätverk av kontaktpunkter i medlemsstaterna, som kompletterar rådets behöriga arbetsgrupper i fråga om genomförandet av den gemensamma åtgärden och därmed sammanhängande verksamhet.

— Förbereda och framlägga kvartalslägesrapporter.

De sektorsanknutna uppgifterna kommer bland annat att omfatta följande:

— Utarbetande av en övergripande sektorsrapport.

— Framläggande av en djupgående analys av de viktigaste problemen inom sektorn.

— Fastställande av projekt som skall hantera de viktigaste problemen.

— Utarbetande av projekt som skall läggas fram för rådet inför eventuell framtida finansiering i samband med uppföljningsåtgärder till den gemensamma åtgärden.

— Avslutande och genomförande av projekt som, när så är lämpligt, skall finansieras i nära samarbete med det Moskvabaserade projektbiståndsteamet.

Särskilda uppgifter för det Moskvabaserade projektbiståndsteamet kommer att omfatta följande:

— Nära samarbete med personal som arbetar inom EU-finansierade projekt.

— I förekommande fall stödja utarbetandet av genomförbarhetsstudier.

— Etablera kontakter med de lokala myndigheterna och med företrädarna för andra länder som ger bistånd.

— Förhandla med de lokala myndigheterna om de administrativa arrangemang som behövs för att genomföra programmet.

— Bistå medlemsstaterna vid fastställandet och genomförandet av bilaterala projekt.

— Underlätta specialiserat tekniskt bistånd.